13.11.2019

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta /Työmarkkinoiden visiot

SAK tavoittelee kaikkien työntekijöiden turvattua toimeentuloa ja hyvinvointia muuttuvassa työelämässä ja yhteiskunnassa. On arvioitava työnteon muotoja ja työsuhteiden laatua ajassa, ja kyettävä parantamaan lainsäädäntöä ja työehtoja niin, että kaikkien työntekijöiden suojeluperiaate ja sosiaaliset oikeudet toteutuvat.

Työelämän laatu ja hyvinvointi vahvistuvat, mikäli saamme työsuhteeseen verrattavassa, epäitsenäisessä ja alisteisessa asemassa yrittäjätyötä tekevät ihmiset työsuhteen piiriin. Työsuhteessa työntekijällä on oikeus työlainsäädännön ja työehtosopimusten turvaan sekä työntekijöiden eläke- ja sosiaaliturvaan, jota työnantajan on osaltaan rahoitettava.

Miettikäämme hetki ruoka-annoksia kuskaavia lähettejä, jotka saavat työkeikkansa alustayrityksen sovelluksen kautta. Näiden alustayritysten liiketoimintamalli perustuu siihen, että ne pilkkovat työtä yrittäjätyönä tehtäviin keikkoihin ja tarjoavat niitä haluamallaan tavalla, ajankohtana ja hinnalla. Näin alustayritykset kiertävät työnantajavastuut ja välttävät työsuhteeseen liittyvät eläke- ja sosiaaliturvamaksut. Kustannussäästö ja kilpailuetu alustayritykselle on huomattava, mutta hinta lähetille kova.

Käytännössä lähetit ovat alustayrityksen johdon ja valvonnan alaisia. Alustalla kontrolloidaan ja arvioidaan lähettien työtä. Lähetin tulotaso on matala ja työn jatkuvuus epävarma. Läheteillä ei ole työsuhteen mukanaan tuomia oikeuksia sairas- tai loma-ajan palkkaan, työttömyys- tai vanhempainrahaan, työterveyshuoltoon, työtapaturmakorvauksiin tai eläkekertymään. Läheteiltä puuttuu sekä työntekijän oikeudet että yrittäjän vapaus ja voitto.

Teknologinen muutos ja digitalisaatio vaikuttavat globaalisti työelämään ja yhteiskuntiin, mutta työntekijän suojelutarvetta se ei muuta. Jotta digitalisaatio ja alustatalous toimivat oikeudenmukaisesti, tarvitaan sääntelyä kansainvälisesti ja kansallisesti. EU:ssa, Kansainvälisessä Työjärjestössä ja monissa maissa on haettu ratkaisuja alustatyön epäkohtiin.

Eduskunta totesi työn murrosta koskeneen tulevaisuusselonteon yhteydessä, että alustatyön tekijöille, itsensä työllistäjille ja yksinyrittäjille on luotava riittävät suoja- ja turvajärjestelmät. Asia ei ole vielä kunnossa, mutta hallitus on sopinut hallitusohjelmassaan eräistä lakimuutoksista, kuten työsopimuslain työsopimuksen

käsitteen täsmentämisestä niin, että työsopimussuhteen naamiointi muuksi kuin työsopimukseksi estetään. SAK:n mielestä nyt on korkea aika ryhtyä toimiin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että hyvinvointimme rahoitus perustuu pitkälti perinteiseen palkkatyöhön ja yrittäjätyöhön, josta maksetaan verot ja maksut. Jos rahoituspohja murenee, tietää se leikkauksia peruspalveluihin, eläke- ja sosiaaliturvaan ja ihmisten eriarvoisuuden ja köyhyyden kasvua. Kysymys kuuluu – onko meillä varaa työvoiman polkumyyntiin ja siihen, että osa yrityksistä ei kanna vastuutaan työntekijöistä? Millaista tulevaisuutta ja Suomea haluamme rakentaa lapsillemme?

Lisätietoja: Johtaja Heli Puura, Työehdot -osasto, SAK ry, heli.puura@sak.fi, 050 5252673